

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної медицини
Кафедра акушерства та хірургії

Кваліфікаційна
робота на правах
рукопису

Тимофіюк Андрій Анатолійович

УДК 619 : 638 : 616.2

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Лікування корів, хворих на гнійно-катаральний мастит»

211 «Ветеринарна медицина»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
Грищук Геннадій Петрович
к. вет. н., доцент

АНОТАЦІЯ

Тимофіюк А. А. Лікування корів, хворих на гнійно-катаральний мастит. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 211 – ветеринарна медицина. – Житомирський національний агроекологічний університет, Житомир, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню залежності частоти виникнення маститу від акушерсько-гінекологічної патології корів та обґрунтуванню різних схем лікування корів за гнійно-катарального маститу.

Проведеними дослідженнями підтверджено існування прямого зв'язку між акушерсько-гінекологічними хворобами й частотою виникнення маститу. Доведено, що у крові корів, хворих на гнійно-катаральний мастит, спостерігається нейтрофілія з простим регенеративним зрушенням ядра вліво та зменшення кількості еритроцитів. Після лікування в крові корів дослідних груп, встановлено підвищення кількості еритроцитів, зменшення кількості лімфоцитів та відбувається корекція лейкоцитарного складу крові тварин.

Використання комплексної терапії з застосуванням препаратів «Мастієт Форте» та «Катозал» в поєднанні з короткою новокаїновою блокадою і масажем вим'я позитивно впливає на швидке одужання хворих корів та на відновлення їх молочної продуктивності, порівняно з схемою лікування, що використовується в господарстві. Застосовані схеми лікування не дають можливості після одужання корів в повному обсязі відновити молочну продуктивність тварин.

Для лікування гнійно-катарального маститу корів пропонуємо використовувати комплексну схему з застосуванням препаратів: «Мастієт Форте» та «Катозал» в поєднанні з короткою новокаїновою блокадою нервів вим'я за Д. Д. Логвиновим і масажем вим'я.

Ключові слова: акушерсько-гінекологічна патологія, гнійно-катаральний мастит, катозал, корови, мастієт форте, молочна продуктивність, морфологічні показники крові.

ANNOTATION

Timofiyuk A. A. Treatment of cows with purulent catarrhal mastitis. - Manuscript qualification work.

Qualification work for the master's degree in specialty 211 - veterinary medicine. - Zhytomyr national agroecological university, Zhytomyr, 2020.

The qualification of the work is dedicated to study frequency of dependencies of mastitis obstetric-pathological pathology and rationale for different treatment scheme of venous-catarrhal mastitis.

Studies have confirmed the existence of a direct link between obstetric and gynecological diseases and the incidence of mastitis. It has been shown that neutrophilia is observed in the blood of cows suffering from purulent catarrhal mastitis with a simple regenerative shift of the nucleus to the left and a decrease in the number of erythrocytes. After treatment in the blood of the cows of the experimental groups, an increase in the number of red blood cells, a decrease in the number of lymphocytes and correction of the leukocyte composition of the blood of animals.

The use of complex therapy with the use of «Mastiet Forte» and «Katozal» in combination with short novocaine blockage and udder massage has a positive effect on the speedy recovery of sick cows and on the recovery of their milk productivity, compared with the treatment scheme used in the farm. The treatment scheme used do not give the opportunity after the cows fully recover the animal's milk productivity after recovery.

For the treatment of purulent catarrhal mastitis of cows, we propose to use a combined scheme with the use of preparation: «Mastiet Forte» and «Katozal» in combination with a short novocaine blockade the nerve of udder after D. D. Logvinov and udder massage.

Key words: obstetric-gynecological pathology, purulent-catarrhal mastitis, katozal, cows, Mastiet Forte, milk productivity, morphological parameters of blood.

ЗМІСТ

Анотація.....	3
ВСТУП.....	6
1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	7
1.1. Етіологія і патогенез гнійно-катарального маститу у корів.....	7
1.2. Методи діагностики маститу у корів.....	10
1.3. Лікування корів при гнійно-катаральному маститі.....	11
1.4. Заключення з огляду літератури	14
2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	16
2.1. Матеріали та методи.....	16
2.2. Характеристика господарства.....	19
2.3. Результати власних досліджень.....	21
2.3.1. Залежність частоти виникнення запалення молочної залози від акушерсько-гінекологічної патології.....	21
2.3.2. Ефективність комплексної терапії маститу корів.....	23
2.3.3. Вплив різних схем терапії гнійно-катарального маститу корів на їх молочну продуктивність.....	26
2.4. Аналіз і узагальнення власних досліджень.....	27
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	30
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	31
ДОДАТКИ.....	35

ВСТУП

Актуальність теми. У наш час перед українськими тваринниками поставлене серйозне завдання – отримання максимальної кількості молока при поголів'ї худоби, що постійно знижується. На фоні великих господарств, що розпадаються, виникають дрібніші, конкуренто здатні фермерські господарства, які поліпшуючи кормову базу і умови утримання, досягають високих результатів [11, 20]. Проте, незалежно від виду власності і чисельності поголів'я, сільське господарство щорічно втрачає мільйони гривень від недоотримання і утилізації молока, лікування і передчасного вибраковування тварин, хворих на мастит [17, 33].

Аналіз літературних джерел свідчить, що до сьогодні не існує єдиної думки щодо етіології, патогенезу та ефективності існуючих лабораторних методів діагностики маститу у корів. Для забезпечення виробництва високоякісним молоком, фахівцям ветеринарної медицини необхідно знати не тільки етіологію маститу, патогенез його розвитку, досконало володіти способами діагностики маститу, але й застосовувати ефективні схеми його терапії та профілактики [9, 11, 25, 33].

Метою роботи було встановити залежність частоти виникнення маститу від акушерсько-гінекологічної патології корів та обґрунтувати різні схеми лікування корів за гнійно-катарального маститу.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні **завдання:**

- встановити залежність частоти виникнення маститу від акушерсько-гінекологічної патології корів;
- обґрунтувати різні схеми лікування корів при гнійно-катаральному маститі;
- порівняти вплив різних схем лікування корів при гнійно-катаральному маститі на відновлення їх молочної продуктивності.

Предмет дослідження – лікування корів при гнійно-катаральному маститі.

Об'єкт дослідження – акушерсько-гінекологічної патології корів, гнійно-катаральний мастит та відновлення молочної продуктивності.

Методи проведення досліджень. У відповідності з метою при проведенні досліджень використані клінічний, акушерський, гінекологічний, зоотехнічний та статистичний методи досліджень.

Перелік публікацій за темою досліджень.

1. Тимофіюк А. А. Вплив різних схем терапії гнійно-катарального маститу корів на їх молочну продуктивність. *Наукові читання 2020. Сучасні підходи забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів* : зб. матеріалів четвертої наук.-практ. конф., листопад-січень 2019-2020 рр. Житомир : ЖНАЕУ, 2020. С. 200–202.

2. Тимофіюк А. А., Грищук Г. П. Залежність частоти виникнення запалення молочної залози корів від акушерсько-гінекологічної патології. *Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії* : матеріали наук.-практ. конф., 30 січ. 2020 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2020. Вип. № 11. С. 18–20.

3. Тимофіюк А. А., Грищук Г. П. Ефективність комплексної терапії маститу корів. *Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., присвяченої 25-річчю заснування кафедри терапії ім. професора П. І. Локеса. 27-28 лист. 2019 р. Полтава : ПДАА, 2019. С. 72–74.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені заходи рекомендовано використовувати у всіх господарствах, незалежно від форми власності, в системі профілактики та лікування маститу великої рогатої худоби, підвищення їх продуктивності та одержання здорового і стійкого до захворювань молодняка.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 33 сторінках комп'ютерного тексту і складається з вступу, огляду літератури, матеріалів і методів, власних досліджень, обговорення, висновків, пропозицій та переліку використаних літературних джерел, який містить 39 найменувань та додатків. Текст ілюстрований таблицями та рисунками.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Проведеними дослідженнями підтверджено існування прямого зв'язку між акушерсько-гінекологічними хворобами й частотою виникнення маститу.

2. При морфологічному дослідженні крові у корів, хворих на гнійно-катаральний мастит, спостерігається нейтрофілія з простим регенеративним зрушенням ядра вліво та зменшення кількості еритроцитів.

3. Після проведеного курсу терапії в крові корів дослідних груп, встановлено підвищення кількості еритроцитів, зменшення кількості лімфоцитів та відбувається корекція лейкоцитарного складу крові тварин.

4. Використання комплексної терапії з застосуванням препаратів «Мастіет Форте» та «Катозал» в поєднанні з короткою новокаїновою блокадою і масажем вим'я позитивно впливає на швидке одужання хворих корів та на відновлення їх молочної продуктивності, порівняно з схемою лікування, що використовується в господарстві.

5. Застосовані схеми лікування не дають можливості після одужання корів в повному обсязі відновити молочну продуктивність тварин.

6. Пропонуємо використовувати для лікування гнійно-катарального маститу комплексну схему з застосуванням препаратів: «Мастіет Форте» (8 см³ на кожну хвору чверть вим'я, повторно через 24 години, протягом 4-5 діб) та «Катозал» (підшкірно 15 см³ одноразово) в поєднанні з короткою новокаїновою блокадою нервів вим'я за Д. Д. Логвиновим (0,25 %-ний розчин новокаїну в дозі 150 см³ триразово, з інтервалом 24 години) і масажем вим'я.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Багманов М. А., Терентьева Н. Ю. Терапия и профилактика паталогии органов размножения и молочной железы у коров : монография. Казань : ЛДТ «Лик», 2012. 187 с.
2. Балым Ю. П. О маститах, являющихся составным элементом некоторых заболеваний крупного рогатого скота. *Проблемы сельскохозяйственного производства на современном этапе и пути их решения* : материалы межд. науч.-произв. конф. Белгород, 2003. С. 97–98.
3. Батраков А. Я. Профілактика болезней вымени у коров и повышение качества молока с применением новых отечественных препаратов. *Ветеринария*. 2014. № 3. С. 40–41.
4. Бовкун Г. В., Жук Ю. В., Мазур В. М. Терапевтична ефективність препарату «Мастилін» при лікуванні маститу корів. *Ветеринарна медицина України*. 2015. № 5 (230). С. 16–18.
5. Бойко А. В., Волкова М. Н. Маститы – комплексный подход к лечению и профилактике. *Ветеринария с.-г. животных*. 2005. №7. С. 41–42.
6. Бородиня В. І., Гришко Д. С. Поширення маститу у нетелей. *Наук. вісн. НУБіПУ*. 2009. №136. С. 44–50.
7. Вальчук О., Турчин А. Лікувальний та економічний ефект препарату мультибай при маститі у корів. *Наук. вісн. ЛНУВМБТ ім. С. З. Гжицького*. 2011. Т. 13, № 45 (50). С. 30–37.
8. Вектанов В. В., Макеев В. В. Вивчення поширення, етіології та патогенезу неплідності і маститів у корів. *Ветеринарна медицина України*. 2002. № 9. С. 30–32.
9. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / Яблонський В.А. та ін. Вінниця : Нова Книга, 2011. – 608 с.
10. Гончарук В. І. Діагностика та профілактика змін при деяких формах маститу. *Ветеринарна медицина України*. 2000. № 6. С. 38–39.

11. Грищук Г. П., Ревунець А. С. Ветеринарна мамологія та профілактика неплідності : навч. посіб. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 140 с.
12. Дмитрів О. Я. Видовий склад мікробів секрету вим'я корів при субклінічному маститі. *Вісник БДАУ*. 2000. Вип. 14. С. 186–189.
13. Дойтц А. Здоровье вымени и качество молока / пер. с немец. Бельченко Г. Київ : Аграр Медиен Украина, 2010. 173 с.
14. Етіопатогенез маститів та засоби їх терапії у корів / А. Головка та ін. *Ветеринарна медицина України*. 2002. № 11. С. 28–29.
15. Климов В. Г., Першин С. С. Современный взгляд на проблему мастита у коров. *Матер. междунар. науч.-прак. конф.* Воронеж, 2012. С. 237–242.
16. Кошевой В. П., Онищенко О. В. Ультрасонографічне і термографічне дослідження молочної залози у сухостійному періоді та показники колострометрії у корів. *Вісник ЖНАЕУ*. 2014. № 2 (46), т. 5. С. 79–83.
17. Краевский А. И. Бактериальный мастит у коров : монографія. Суми : СНАУ. 2014. 214 с.
18. Лоретц О. Г., Барашкин М. И. Состояние здоровья и молочная продуктивность коров в промышленных регионах. *Ветеринарная патология*. 2012. №2. С. 113–115.
19. Любецкий В. Й., Жук Ю. В. Комплексное лечение коров, больных маститом. «*Инновационные технологии в ветеринарии, биологии и экологии*» : сб. материалов науч. пр. конф. Уральской гос. акад-я вет. мед. Омск, 2013. Т. 1. С. 130–136.
20. Любецкий В. Й., Вальчук О. А. Розповсюдження маститу серед високопродуктивних корів. *Наукой вісник НАУ*. 2005. № 89. С. 294–297.
21. Мас А. О. Порівняльна оцінка терапії корів хворих на мастит. *Наук. вісн. НУБіПУ*. 2009. №136. С.64–68.
22. Міщенко М. Д. Мастити – діагностика, лікування, профілактика в господарствах різної форми власності. *Ветеринарна медицина України*. 2008.

№ 1. С. 39–40.

23. Париков В. А., Климов Н. Т. Мастит у коров (профілактика и терапия). *Ветеринария*. 2000. № 11. С. 34–37.

24. Пастернак А. М. Ультрасонографічне і термографічне дослідження молочної залози при деяких патологіях у корів. *Вісник ЖНАЕУ*. 2014. № 2 (46), т. 5. С. 89–93.

25. Підопригора Г. І. Причини та лікування серозно–катарального маститу у корів в умовах індивідуальних та фермерських господарств. *Науковий вісник ЛДАВМ ім. С. З. Гжицького*. 2002. Т. 4 (№ 5). С. 74–78.

26. Потоцький М. Ветеринарна мамологія. *Ветеринарна медицина України*. 2006. № 4. С. 23–25.

27. Розум Л. М., Попова Д. М. Етіопатогенез маститів у корів. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2001. Вип. 14. С. 187–189.

28. Тимофіюк А. А., Грищук Г. П. Залежність частоти виникнення запалення молочної залози корів від акушерсько–гінекологічної патології. *Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії : матеріали наук.-практ. конф., 30 січ. 2020 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2020. Вип. № 11. С. 18–20.*

29. Тимофіюк А. А. Вплив різних схем терапії гнійно–катарального маститу корів на їх молочну продуктивність. *Наукові читання 2020. Сучасні підходи забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів : зб. матеріалів четвертої наук.-практ. конф., листопад–січень 2019–2020 рр. Житомир : ЖНАЕУ, 2020. С. 200–202.*

30. Тимофіюк А. А., Грищук Г. П. Ефективність комплексної терапії маститу корів. *Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин : матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., присв'яченої 25-річчю заснування кафедри терапії ім. професора П. І. Локеса. 27–28 лист. 2019 р. Полтава : ПДАА, 2019. С. 72–74.*

31. Староверов С. А., Габалов К. П. Мастомицин – новий противомаститний препарат на гелевой основі. *Ветеринария*. 2005. № 12. С. 34–36.

32. Фатеев Г. С. Новокаиновая блокада при акушерко-гинекологических болезнях и мастите у коров. *Ветеринария*. 1992. № 2. С. 40–42.

33. Фізіологія та патологія молочної залози у тварин : навч. посіб. / А. В. Березовський та ін. / за заг. ред. А. В. Березовського та М. І. Харенка. Київ : ДІА, 2016. 509 с.

34. Харута Г. Г., Кас'янчук В. В. Мастит сільськогосподарських тварин. *Ветеринарна медицина України*. 2005. №10. С. 27–28.

35. Харута Г., Краєвський А., Івченко В. Ефективність препаратів мастіет форте й ампілокс L.C. при гнійно-катаральному маститі корів. *Ветеринарна медицина України*. 2001. № 4. С. 39–40.

36. Хомин С. П., Дмитрів О. Я. Ефективність лікування за окремими схемами клінічного і субклінічного маститів. *Здоров'я тварин і ліки*. 2005. № 5. С. 10–11.

37. Частота виникнення і особливості перебігу маститу у корів при акушерських та гінекологічних захворюваннях / С. П. Хомин та ін. *Вісн. БДАУ*. 1998. Вип. 5, 4. С. 111–112.

38. Шабунин С. В., Климов Н. Г., Нежданов А. Г. Патогенетическая и этиотропная терапия мастита у коров. *Ветеринария*. 2014. № 6. С. 39–42.

39. Шуманський Ю. І., Федорків О. П. Вплив препарату СтоГа на відтворну функцію корів та мікрофлору їх піхви і молочної залози. *Вісник ЖНАЕУ*. 2014. № 2 (46), т. 5. С. 157–162.